

sedert 1936 verkeerd aangepakt achtende, desnoods bereid te zijn tot afwikkeling; wij pressen niemand door misbruik te maken van „de omstandigheden”. Maar hunnerzijds moeten de voorstanders van het wel-afhandelen der aangelegenheid dan ook niet zeggen: de tijden zijn moeilijk, maak er maar een haastig eind aan: een kort rapport, desnoods over slechts een paar van de punten. Want één van beide moet geschieden: of niet verder gaan, of heel en al afhandelen.

Een en ander stellen we voorop, nu we in „Friesch Kerkblad” ds H. Veldkamp hooren verzekeren:

„Men kan de norm verliezen, en niet meer weten wat belangrijk en onbeduidend, wat groot en wat klein is. Zoals de Franschman die in den laatsten oorlog midden in een kogelregen bij een aanval op 't commando: „liggen!” bleef staan, omdat hij in z'n ransel een flesch wijn had, waar geen kurk op zat.”

Aan deze simpele en toch zoo diepzinnige woorden van Dr Adolf Maurer heb ik den laatsten tijd dikwijls moeten denken. Inderdaad hebben wij ook als kerken de norm vaak uit 't oog verloren, en wisten we niet meer wat belangrijk en onbeduidend was. De meest onbeduidende dingen werden tot in het eindeloze uitgemeten, en het belangrijke bleef op den achtergrond. Die Franschman was wel een groote dwaas, zeggen we nu, dat hij meer aan z'n flesch wijn dan aan z'n leven dacht, maar ik vermoed, dat hij vele navolgers heeft, en dat wij meer drukte gemaakt hebben om de flesschen en de kurken dan om het leven der kerk. Zoo was het in onze onderlinge gesprekken, de pers en de kerkelijke vergaderingen. We zaten al maar met onze gedachten bij die flesch wijn zonder kurk, en dat nog wel midden in den kogelregen van Gods gericht, waarin Hij bezig was Zijn kerk te roepen tot den gemeenschappelijke eindstrijd. Deze zonde der kerk komt ons wel heel duidelijk voor de aandacht te staan, nu wij het betrekkelijke en onbeduidende van heel veel dingen gezien hebben toen de oorlogsmachine over onze landen raasde, wat ons in een positie heeft gebracht die wij eenige weken geleden nog ondenkbaar achtten. Zulke catastrophale gebeurtenissen brengen gewoonlijk den ongeloovigen mensch geheel uit z'n evenwicht, maar ik heb goede hoop, dat ze de kerk en haar leden en voorgangers weer in evenwicht zullen brengen, d.w.z., dat ze de juiste verhoudingen weer gaan zien tusschen wat belangrijk en onbeduidend is.

Voorzover dit op de „meeninggeschillen” mocht slaan, zal het mij verheugen, indien „Friesch Kerkblad” in 1940 het standpunt gaat innemen, dat ook ik in '36 heb verdedigd: dat 'n.l. nooit zoover had moeten komen. We lezen verder:

Deze hoop zou geheel de bodem worden ingeslagen, indien kerkelijke personen en bladen op dezelfde wijze doorgingen met hun gewoeten als voorheen, maar iets dergelijks durf ik zelfs niet veronderstellen.

Welk „gewoeten” is hier bedoeld? Het alarm-roepen of het geven van bescheid op aanklachten, die ook „Friesch Kerkblad” steunde en zeer gewichtig noemde, en waarvan het blad synodale behandeling noodig keurde? Is het blad van meening veranderd? Men zou het denken als men leest wat volgt:

Tersteegen zong eens: „geen strijd om beuzelingen, waar engelen ons omringen”, en voor zulk een strijd is te minder plaats waar duivelen ons omringen, en hun laatste krachten concentreren voor een beslissenden aanval op de kerk. Dit is het immers, dat naar de Schriften achter de oorlogen moet wegekomen. De benaauwing dezer tijden noemde Jezus nog maar een beginnel der smarten. Daarom temeer dient nu alle aandacht geschonken te worden aan hetgeen ons verbindt, en niet op hetgeen verdeelt. Het eerste is meer dan het laatste, en ik geloof zelfs dat we bij eenig nadenken ons verbazen en schamen moeten, dat we door zulke beuzelingen ons laten verdeelen.

Ik ben 'er mee eens. Alleen maar, — indien het werkelijk zóo droevig er voor staat, als ook „Friesch Kerkblad” met nadruk hielp verzekeren, dan moet er worden voortgegaan met de behandeling van veel, dat ons verdeelt. Niet om mijnentwille, doch om der wille van „Friesch Kerkblad” e.a.

Voorts:

Tot die beuzelingen reken ik zonder eenig voorbehoud dingen als gezangenkwestie, promotierecht, opleiding en sommige z.g.n. leergeschieden. Daar zal nu toch hoop ik wel het laatste woord over geschreven zijn, want als God spreekt, moet de mensch zwijgen.

Dit laatste zou ik niet willen nazeggen. Als God spreekt, moet de mensch niet tegenspreken. Maar wel spreken. En met zijn broeder eerlijk samenspreken.

Tot dit laatste behoort ook, dat hij in zware tijden niemands consciëntie presse, en den schijn vermijde van juist dan eigen lievelingsdenkbeelden een gemakkelijke zegepraal te bezorgen.

Dien schijn ontgaat ds V. m.l. niet geheel. Let eens op wat er volgt:

God haalt bovendien soms door één gebeurtenis een streep door al onze plannen en verlangens, maakt onmogelijk wat wij hadden gehoopt, maar maakt soms ook mogelijk waaraan wij hadden gewaand. Zoo zie ik nu mogelijk — en het zal wel gauw noodzakelijk blijken — wat Ds Hagen ter synode voorstelde, inzake eenheid van Amsterdam en Kampen. De tijd was daar toen nog niet rijp voor. Maar tijden kunnen sneller rijpen onder Gods hitte, dan wij denken.

Dat zulke stemmen gehoord zouden worden, heb ik na het uitbreken van den oorlog al meermalen

gedacht. Dat ze zóo gauw komen zouden, is echter meer dan ik verwachtte. Kiesch schijnt het me niet, vooral niet in het blad, dat over de kwesties, hier bedoeld, copie plaatste, verzonden door het persbureau van dr v. d. Vaart Smit, en afkomstig, wat later (niet in „Friesch Kerkblad”) bleek, van dr W. A. v. Es. Kampen en Amsterdam één?

En dan tevoren de promotierecht-kwestie een beuzeling verklaard?

Maar hoe moet het dan met hen, die b.v., moeist er werkelijk eenheid komen, de Theol. Fac. der V.U. onder de kerken zouden willen zien komen, evenals thans Kampen? Wil men daarvoor pleiten, dan heeft men dadelijk weer de promotierecht-kwestie. Door deze uit te schakelen als te beuzelachtig, wordt door „Friesch Kerkblad” aangestuurd, enkele weken na de capitulatie van Nederlands leger, op de verwezenlijking van wat nu juist „Friesch Kerkblad” zoo graag wil. Is dat kiesch? Heeft b.v. „De Wachter” haast-je-rop-je voorgesteld, vanwege den duren tijd de Theol. Fac. der V.U. te brengen onder de kerken?

Laat ons elkaar ontzien, met woorden, en vooral met daden.

Ds V. voorspelt:

Van een voortgezette Synode in September te Sneek, om over de leergeschieden te spreken komt natuurlijk niets. Het geld, daarvoor gereserveerd, plus dat voor een zesden hoogleraar zou ik maar aan Rotterdam geven om z'n geruïneerde kerken weer op te bouwen — dáárvoor is het nu nuttiger besteed.

Over de eerste volzinnen sprak ik reeds. De tweede stuiten m.l. af op het achtste gebod.

Ds Veldkamp verklaart nog:

In Engeland is nu een wet uitgevaardigd, waarbij de regering beschikken kan over iedereen man, vrouw en kind, plus z'n bezittingen. Zulk een wet was er in het koninkrijk Gods allang, maar we stoorden er ons geen van allen aan.

Hoe iemand dat laatste durft zeggen, versta ik niet; laat ons denken aan een onbedoelde onnauwkeurigheid. Hoe het zij, — ik vind dit artikel een ongewenste reactie op den oorlogstoestand.

Laat den nevel optrekken, en laat ons dan samenspreken. Met groote woorden zuinig zijn. Maar dan er ook voor staan, of ronduit zeggen: we nemen ze terug.

Al ons spreken over de oordeelen Gods moet o.m. hierin zich legitimeeren, dat we niet onze groote woorden inslikken, doch ze herroepen, als we ze eindelijk overdeven achten, of anders — ze handhaven.

Ik herhaal: het woord is aan degenen, die vonden, dat het heel erg was in de Geref. Kerken.

Aan onze lezers.

Ter tegemoetkoming aan onze lezers heeft de uitgeefster besloten voorloopig het blad twee dagen eerder af te drukken dan jaren lang de gewoonte geweest is. Reden: de postverzendingen met Zeeland zijn nog zeer gebrekkig; onze lezers kregen het blad veel te laat.

Ze zullen de uitgeefster dankbaar zijn. Maar ze zullen ondergeteekende meteen excuseren als hij thans in de rubriek Persschouw niet meer actueel kan zijn. We zijn nu wel gedwongen de copie veel vroeger dan eertijds te verzenden. De laatste nieuwtjes kunnen niet meer mee voor het nummer van die zelfde week.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Directie te:
Ambt-Volkenhove (Cadoelen): Cand. A. G. Honig, hulppred. te Dedemsvaart; Cand. G. Spijker, hulppred. te Schiedam; Cand. C. Verschuyl, hulppred. te Hilversum.

Intrede te:
Drijber: Cand. H. J. Heersink. Tekst: Luc. 12:35—38.

Afscheid van:
Baarlant: G. Leene. Tekst: 1 Joh. 2:24, 25.
Noordeloos: C. Houtman. Tekst: Handel. 2:41 en 42.

Emeritaat Ds J. van Loo.

Door de classis Kollum der Geref. Kerken werd eervol emeritaat verleend aan Ds J. van Loo, predikant te Zwagerveen, met ingang van 1 Juli a.s.

Theol. Hoogeschool te Kampen.

De Part. Synode der Geref. Kerken van Friesland-Noord heeft in de plaats van Dr W. A. van Es te Leeuwarden, die afscheid nam van zijn gemeente en zich als emeritus predikant te Baarn vestigde, als curator van de Theol. Hoogeschool te Kampen gekozen Dr J. H. Kroeze, predikant te Dokkum, en als diens secundus Dr J. Scheithaas Hzn, predikant te Tzummarum.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:
Asch (Bet.): Cand. S. L. Knottnerus, hulppred. te Raalte.
Cornjum: B. Peyzel te Yhorst-De Wijk.
Noorden: Cand. A. A. Koolhaas te Huizen (N.-H.).
Papendrecht: Cand. G. B. v. Lokhorst te Hilversum.
Surhuizum: Cand. A. J. S. Postma, thans hulppred. aldaar.
Vrouwepolder-Gapinge: A. J. de Bie te Hoensbroek.
Zwolle (vac.): M. N. W. Smit; J. B. Groenewegen te Kerkrade.

Intrede te:
Arnhem: J. H. van Grieken. Tekst: 2 Cor. 5:19—20.

Afscheid van:
Putterhoek: J. H. van Grieken. Tekst: Handel. 20:32.
Vrouwepolder: H. M. J. van Duijne. Tekst: Handel. 8:15.

De Geref. Kerken en de oorlogsschade.

Hoe kort ook de oorlog geduurd heeft toch hebben tal van kerkelijke gemeenten in ons land belangrijke schade geleden aan kerkgebouwen en bezittingen en zijn de gemeente-leden aldaar door vernieling van hun huis en bedrijf in groote verarming gekomen.

Al zal, gelijk gepubliceerd is, door de Regeering overwogen worden in hoever een tegemoetkoming door haar verleend kan worden voor schade door oorlogsgeweld aan kerkgebouwen, pastorieën, catechisatie- en verenigingslokalen, toch zullen deze kerken in groote moeilijkheden blijven wat betreft de verzorging van den Eeredienst en den dienst der Barmhartigheid.

Bovendien zijn er predikanten die alles verloren hebben, niet alleen hun pastorie, maar ook hun inhoedel en boeken.

Het is daarom dat in overleg met het moderamen der Generale Synode, zich een Algemeen Comité van Bijstand heeft gevormd, om dezen nood wat de Geref. Kerken betreft zooveel mogelijk te lenigen.

Daartoe doet het comité een dringenden oproep om steun uitgaan. Reeds werd een collecte aan alle Geref. Kerken voor dit doel gevraagd, maar het zal noodig zijn dat ook van particuliere zijde hieraan krachtig wordt medegewerkt.

De hand der Christelijke liefde, die al onze kerken in Christus ons Hooft saambindt, dringt ons daartoe opdat de waarheid van het woord der Schrift gezien worde, dat waar één lid lijdt alle leden medelijden.

Een voorloopig comité te 's-Gravenhage had zich reeds gevormd met het oog op den oogenblikkelijke nood, waarin de Diaconieën der Geref. Kerken in Zuid-Holland verkeeren. Waar deze hulp ook noodig is voor andere kerken, is die taak overgedragen aan het nu gevormde comité.

Gelden voor dit doel storte men bij voorkeur op postrekening 38850 ten name van den „penningmeester van het comité van Bijstand voor oorlogsschade in Geref. Kerken” te 's-Gravenhage.

Het comité bestaat uit de heeren: Dr H. Colijn, eere-voorzitter; Prof. Dr H. H. Kuyper, voorzitter; Ds J. Attema, secretaris, Juliana van Stolberglaan 31 te 's-Gravenhage; Ds P. Nomes, penningmeester, Beeklaan 430 te 's-Gravenhage. Voorts hebben daarin zitting genomen voor de provincie Groningen Ds D. v. Dijk te Groningen, voor de provincie Friesland Ds C. v. d. Woude te Leeuwarden, voor Drenthe Ds N. Duursma te Nieuw-Amsterdam, voor Overijssel Prof. Dr J. Ridderbos en J. H. Kok, beiden te Kampen, voor Gelderland Ds J. Overduin te Arnhem, voor Utrecht Ds D. Zwart te Utrecht, voor Noord-Holland Prof. Dr F. W. Groshede en Ds T. Ferwerda, beiden te Amsterdam, voor Zuid-Holland Ds F. C. Meijster te Rotterdam, Ds Th. Delleman te Kralingen, Ds A. Dercksen te Feyenoord, Mr H. v. Andel te Wassenaar, Mr A. J. L. v. Beek Calkoen te 's-Gravenhage, Dr J. Hoek te 's-Gravenhage, Dr J. W. Noteboom te Scheveningen, voor Zeeland Dr N. J. Hommes te Middelburg en voor Noord-Brabant en Limburg Ds J. de Vries te Tilburg.

VUUR OP DE AARDE

door Ds S. G. DE GRAAF.

De „vrije stof” en de Catechismuspreken van den bekenden Amsterdamschen predikant hebben in deze dagen van groote crisis meer betekenis dan ooit.

Onze tijd dwingt tot bezinning, tot geestelijke concentratie, en er is veel vraag naar geestelijke lectuur. Laat U zelf en Uw gezin thans heenleiden naar Gods Woord. Ds De Graaf is hierbij een vertrouwd leidsman, die het Woord bedient in de taal en naar de behoeften van onzen tijd.

Per bundel van twaalf preeken kost deze uitgave slechts f 1.50. Er zijn thans zes bundels verschenen, allen gebonden in sterk bandje.

Verkrijgbaar bij den boekhandel of rechtstreeks op postrekening nr. 36000 van de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

HILVERSUM

Roekt U een fijne Signaar?
Of prefereert U een pijp?
Dan kunt U terecht bij
**Sigarenmagazijn
„The Oldsmoker”**
Kerkstraat 8 - Hilversum.

VOOR DE JONGELINGSVERENIGING

**Het Verenigingsleven
in de 50e eeuw**
tweede druk

SAMENSpraak voor 12 Pers.
Prijs f 0.20 - per 12 exx. f 3.—

Verkrijgbaar bij den boekhandel en bij de uitgevers
Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes

Heden verscheen:
**de 2e Herziene en
vermeerdere druk
van**

**INLEIDING IN DE
WIJSBEGEERTE
DER WETSIDEE**

DOOR

Ds J. M. SPIER

Het eenige boek, dat inleidt in de nieuwe Calvinistische wijsbegeerte: de filosofie van de wetsidee; duidelijk en overzichtelijk wordt de stof hier behandeld. Dit goed oriënteerende boek geeft den lezer een helder inzicht in de hoofdgedachten van dit filosofisch systeem.

Prijs f 2.90 — Geb. f 3.75
**IN ELKEN BOEKHANDEL
Uitg. J. H. Kok N.V. Kampen**

Veertien eenvoudige Oefeningen

nagelaten door A. PUNT in leven Oefenaar bij de Geref. Kerken met een woord ter inleiding van Prof. Dr P. W. GROSHUDE

Uitgegeven ten voordeele van de V.U.

Met portret van den schrijver — 192 bladz. f 1.25.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de

Uitgevers Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes